

Πανεπιστήμιο Πατρών
Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων Αγροτικών Προϊόντων &
Τροφίμων

Οι αντιλήψεις των καταναλωτών για τα συστήματα διαχείρισης ασφάλειας τροφίμων.

Παράγοντες που συμβάλουν στη διαμόρφωση της στάσης των καταναλωτών.

Ευάγγελος Ψωμάς
Επίκουρος Καθηγητής

Στρατηγικές Αγροτικής Ανάπτυξης:
Κοινά Δίκτυα Προώθησης Τοπικών Προϊόντων
16 Οκτωβρίου 2015, Αγρίνιο

Η δομή της παρουσίασης

1. *Ανησυχία καταναλωτών - ΣΔΑΤ*
2. *Κενό στη βιβλιογραφία*
3. *Σκοπός της εργασίας*
4. *Θεωρητικό μοντέλο έρευνας - διατύπωση ερευνητικών ερωτήσεων*
5. *Μεθοδολογία έρευνας*
6. *Αποτελέσματα*
7. *Συμπεράσματα*

Ανησυχία καταναλωτών

Οι καταναλωτές παρουσιάζονται όλο και περισσότερο ανήσυχοι για την ασφάλεια των τροφίμων που καταναλώνουν.

Ερευνητές αναφέρονται στους λόγους ανησυχίας των καταναλωτών:

- η εκβιομηχάνιση της γεωργίας - εντατικοποίηση της παραγωγής,
- πρότυπα διαχείρισης των τροφίμων,
- η εποχικότητα,
- τα προβλήματα ασφάλειας των τροφίμων - διατροφικά σκάνδαλα
- οι κρίσεις που έχουν παρουσιαστεί στις Ευρωπαϊκές αγορές,
- οι νέες τεχνολογίες που εφαρμόζονται στον τομέα των τροφίμων, και ιδίως η γενετική τροποποίηση.

Συστήματα ποιότητας και ασφάλειας των τροφίμων

- **Υποχρεωτικά συστήματα ποιότητας των τροφίμων (απαιτούνται από το νόμο)**
Τα υποχρεωτικά συστήματα έχουν δημιουργηθεί ώστε να εξασφαλιστεί η ασφάλεια των τροφίμων και ονομάζονται "Συστήματα Διασφάλισης της Ασφάλειας Τροφίμων" (ΣΔΑΤ).
 - ✓ Ορθή Υγιεινή Πρακτική (ΟΥΠ)
 - ✓ Ορθή Βιομηχανική Πρακτική (ΟΒΠ)
 - ✓ Ανάλυση Κινδύνων των Κρίσιμων Σημείων Ελέγχου (HACCP)
- **Εθελοντικά συστήματα ποιότητας των τροφίμων**
 - ✓ British Retail Consortium (BRC)
 - ✓ Safe Quality Food (SQF)
 - ✓ International Food Standard (IFS)
 - ✓ Eurep-GAP
 - ✓ ISO 9001:2008
 - ✓ ISO 22000:2005

Βιβλιογραφικό - Ερευνητικό κενό

- Οι Redmond και Griffith (2004), Grunert (2005), Rijswijk & Frewer (2008), Shwu-Ing & Jiun-Yi (2014) αναφέρουν χαρακτηριστικά ότι οι έρευνες των αντιλήψεων των καταναλωτών για τα συστήματα διαχείρισης ασφάλειας των τροφίμων (ΣΔΑΤ) είναι περιορισμένες.
- Οι Krystallis A., Ness M. (2005), Lobb et al (2007) προτείνουν έρευνα σχετικά με την ανάλυση των αντιλήψεων των καταναλωτών για θέματα ασφάλειας τροφίμων και της εμπιστοσύνης τους στα ΣΔΑΤ που εφαρμόζουν όλοι οι εμπλεκόμενοι στην αλυσίδα διανομής.

Σκοπός της εργασίας

Η διερεύνηση της αντίληψης
των καταναλωτών για τα
ΣΔΑΤ.

Ανάλυση των παραγόντων
που συμβάλουν στη
διαμόρφωση της στάσης των
καταναλωτών

- Βιβλιογραφικό κενό
- Προτάσεις ειδικών για έρευνα

Διαμόρφωση ερευνητικών ερωτήσεων

1. Ποια **χαρακτηριστικά τροφίμων** επηρεάζουν την απόφαση των καταναλωτών για την αγορά τους;
2. **Γνωρίζουν οι καταναλωτές τα συστήματα ποιότητας** και ασφάλειας που εφαρμόζουν οι επιχειρήσεις;
3. Ποιος είναι ο **βαθμός εμπιστοσύνης** του καταναλωτή απέναντι στις ρυθμιστικές αρχές και την αλυσίδα εφοδιασμού τροφίμων;
4. Πως **αντιλαμβάνεται ο καταναλωτής τον έλεγχο** που έχει στα τρόφιμα;
5. Πως **αντιλαμβάνεται ο καταναλωτής τη χρήση των σημάτων** ποιότητας από τις επιχειρήσεις τροφίμων (αντιληπτή αξία ποιότητας)?
6. Ποιο είναι το **επίπεδο ικανοποίησης** του καταναλωτή από τη διαχείριση ποιότητας και ασφάλειας των επιχειρήσεων;
7. Ποιοι είναι το **επίπεδο πιστότητας** του καταναλωτή που τον οδηγεί σε επαναλαμβανόμενη αγορά;

Μεθοδολογία έρευνας

Ανάπτυξη ερωτηματολογίου - ερωτήσεις διχοτομικές & 7βάθμιας κλίμακας Likert

Ανασκόπηση του ερωτηματολογίου από ακαδημαϊκούς & επαγγελματίες

Πιλοτικός έλεγχος του ερωτηματολογίου σε 20 καταναλωτές

3 φάσεις - χρονικές περίοδοι διεξαγωγής της έρευνας (από Νοε 2014 – Μάιο 2015)

836 καταναλωτές (έξω από καταστήματα πώλησης τροφίμων), > 18 ετών ανταποκρίθηκαν στην έρευνα

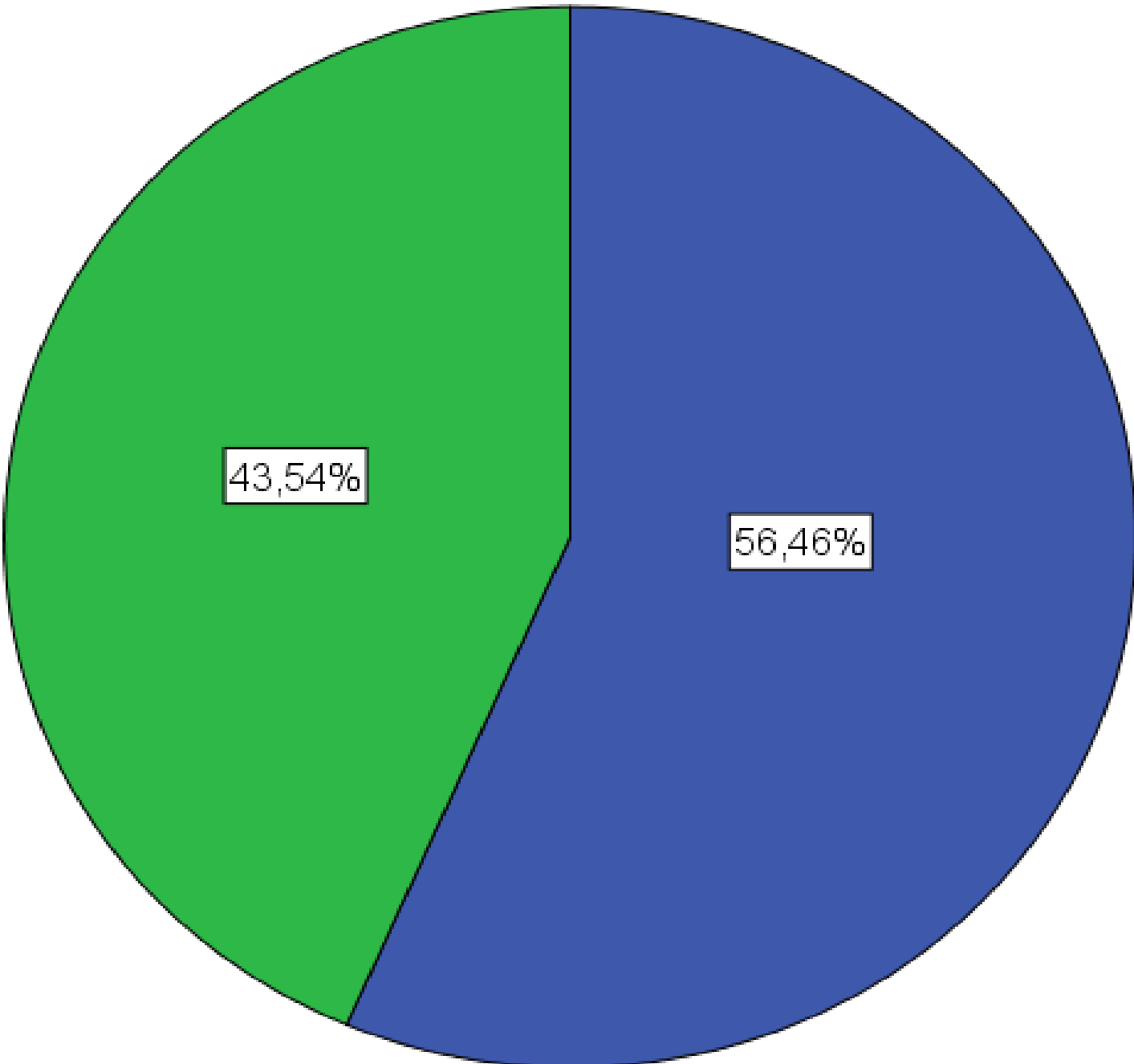
Έλεγχος non-response bias

Αναλύσεις Περιγραφικής Στατιστικής

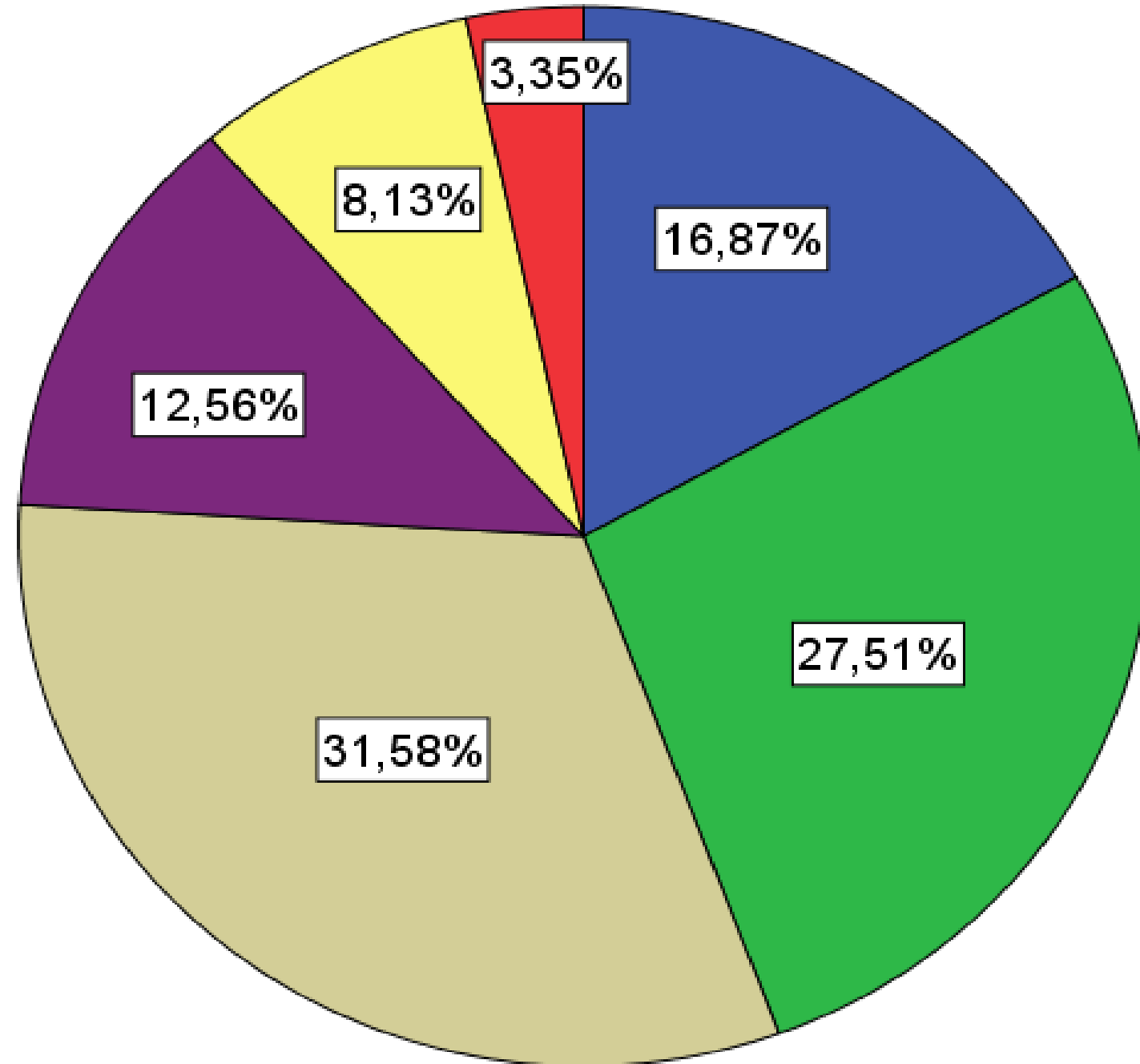
φύλο δείγματος

- γυναίκα
- άντρας

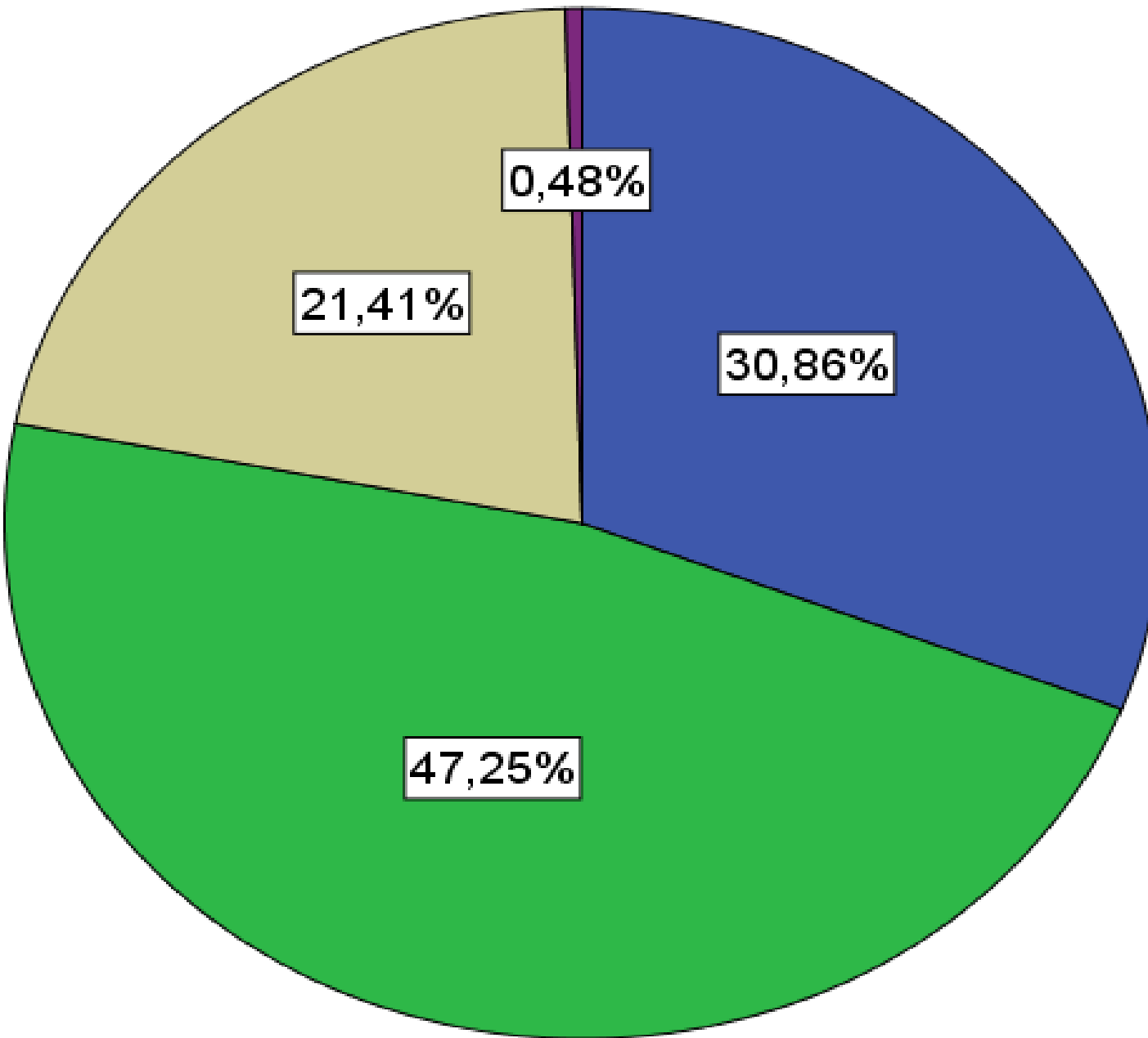
Η ηλικία

- 18-24
- 25 - 34
- 35-44
- 45-54
- 55 - 64
- >65

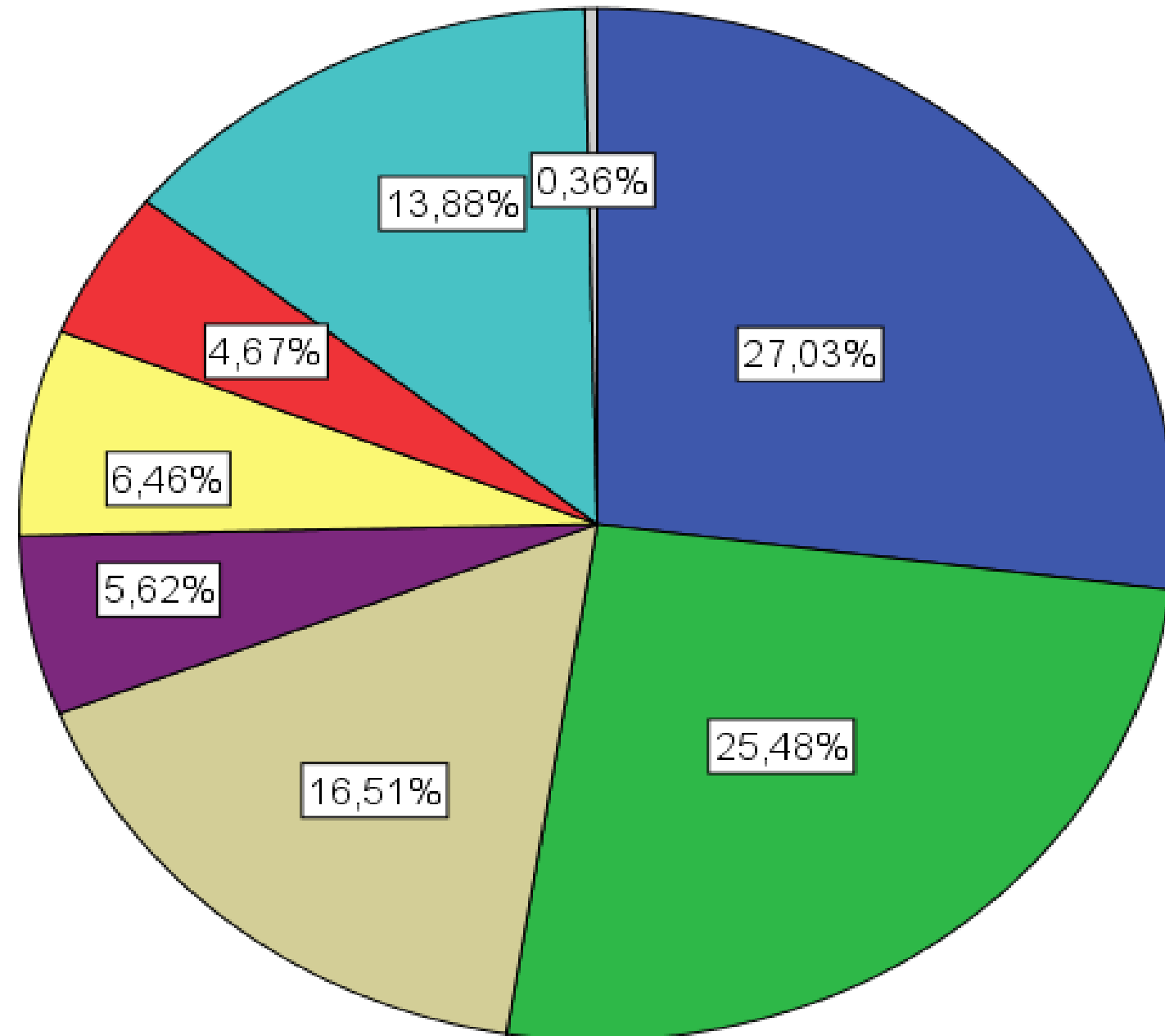
Εκπαίδευση

- Μεταπτυχιακά
- Α.Ε.Ι.-Τ.Ε.Ι
- Γυμνάσιο-Λύκειο
- Missing

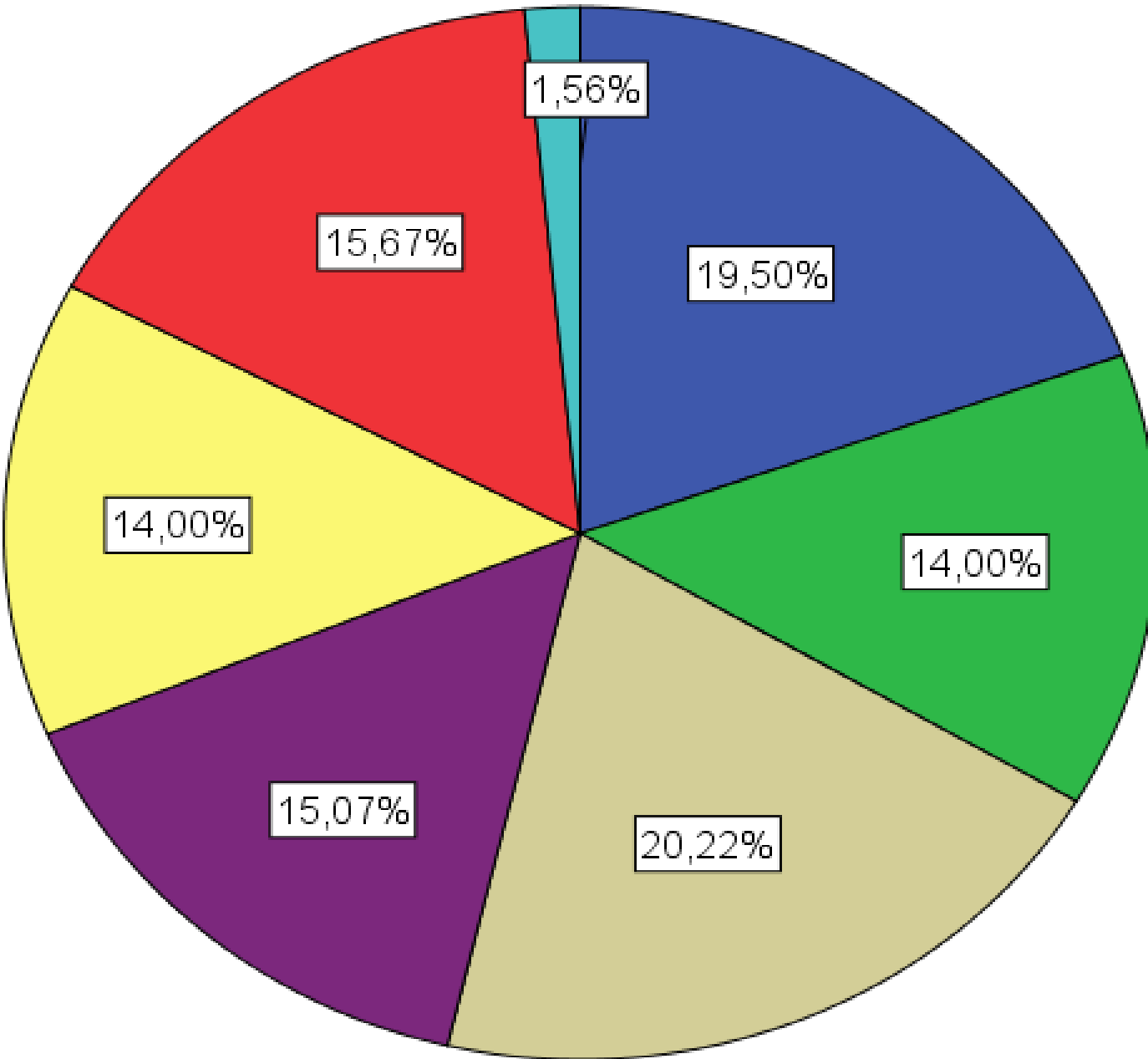
Επάγγελμα

- Ελεύθερος επαγγελματίας
- Ιδιωτικός ή υπάλληλος
- Δημόσιος υπάλληλος
- Οικιακά
- Άνεργος
- Συνταξιούχος
- Φοιτητής
- Missing

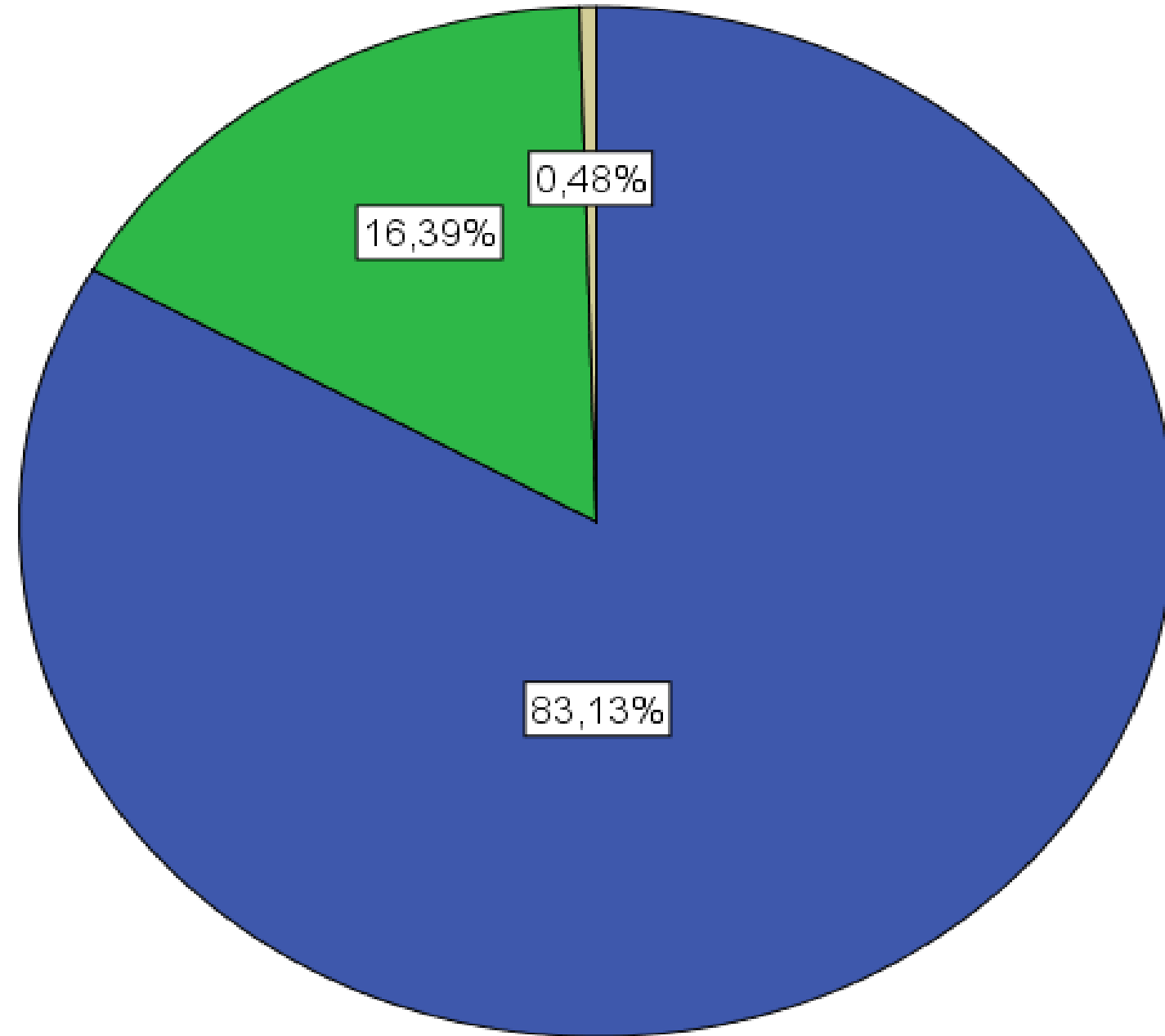
Οικογενειακό εισόδημα

- < 600
- 601 - 900
- 901 - 1200
- 1201 - 1500
- 1501 - 2000
- >2000
- Missing

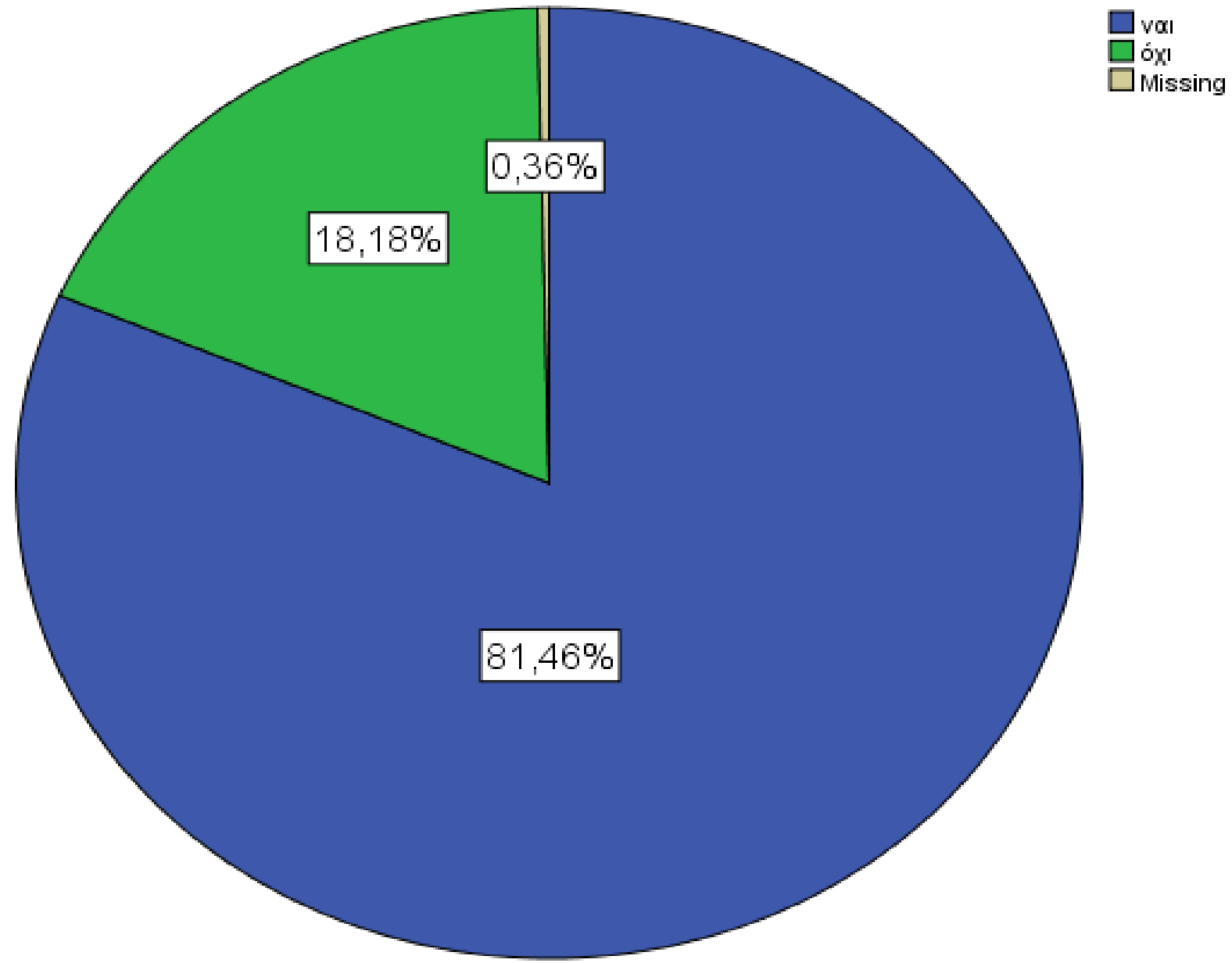
Ζείτε σε αστικό κέντρο ή σε χωριό

- αστικό κέντρο
- χωριό
- Missing

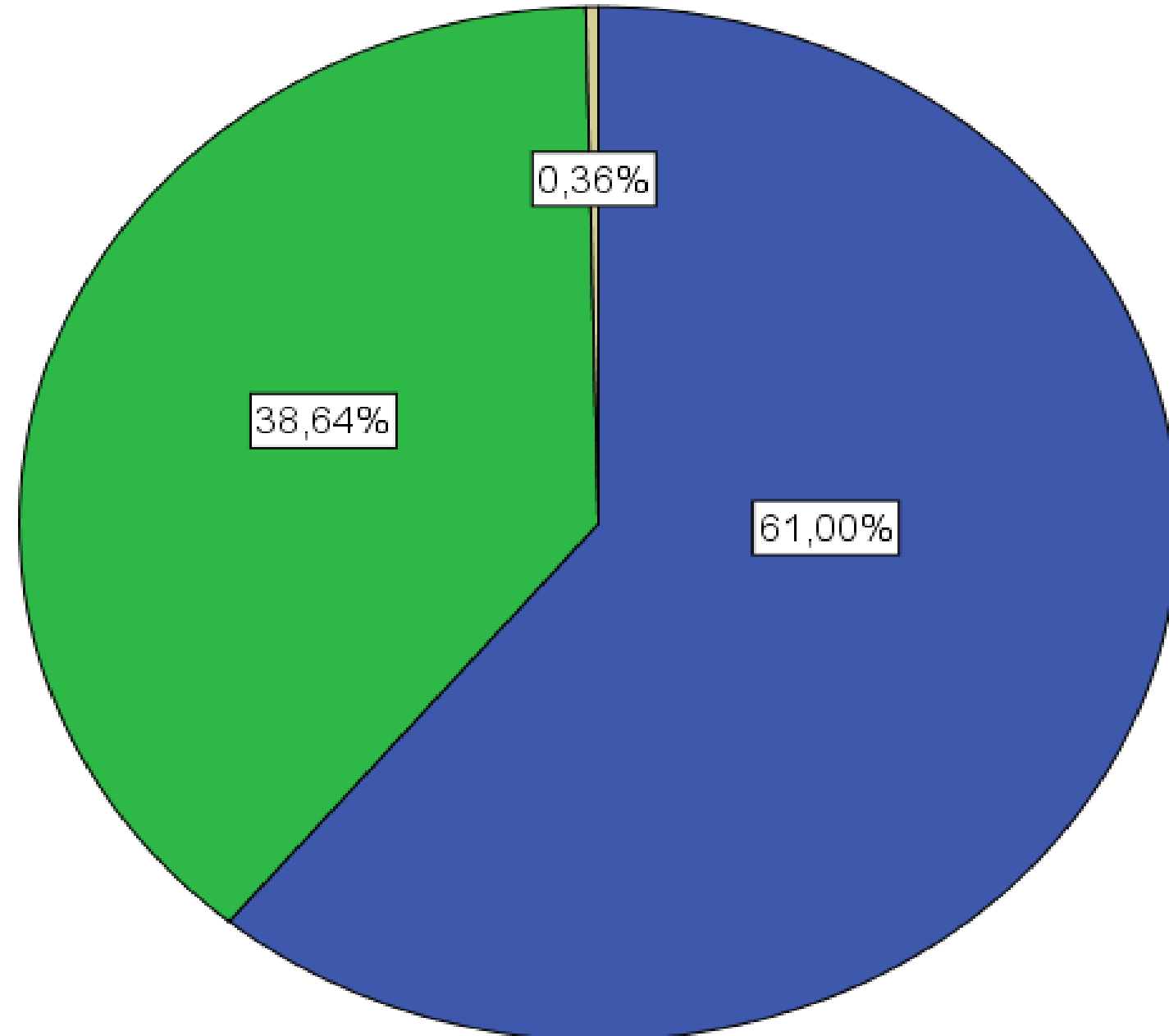
Χαρακτηριστικά των τροφίμων που επηρεάζουν την απόφαση των καταναλωτών για την επιλογή τους	Mean	Std. Deviation
Τιμή	5,70	1,20
Συστατικά στοιχεία	5,46	1,58
Ετικέτα και πληροφορίες που παρέχονται	5,39	1,37
Όψη	5,29	1,33
Είδος Συσκευασίας (π.χ. γυαλί, πλαστικό, χαρτί, Tetra Pak)	4,75	1,49
Διάθεση χύμα ή συσκευασμένου	4,73	1,49
Σήματα ποιότητας (HACCP-ISO 22000, ISO 9001)	4,70	1,85
Επωνυμία	4,58	1,38

Διαβάζετε τις ετικέτες των προϊόντων που αγοράζετε, όσον αφορά την διατροφή και την υγείας σας

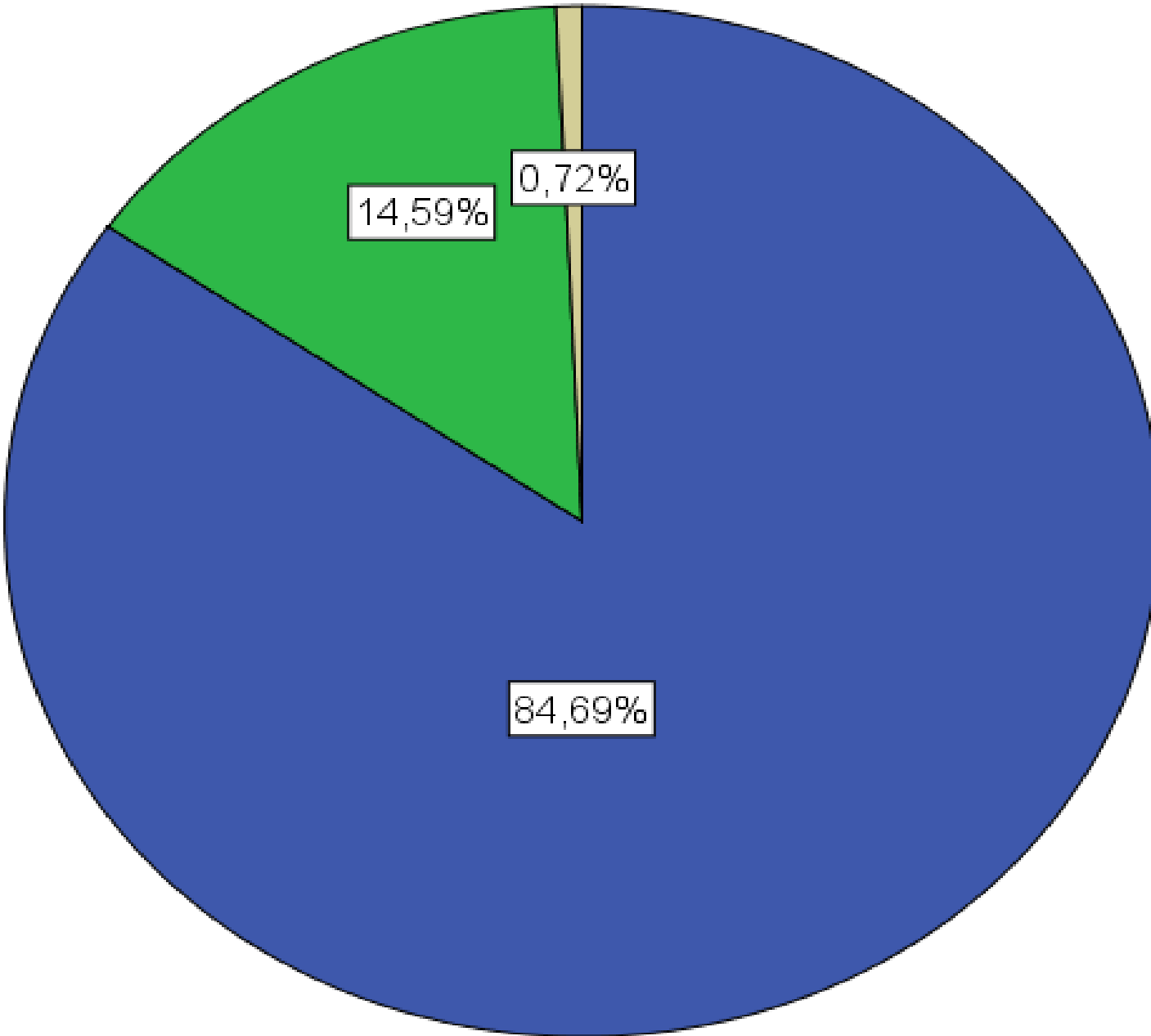
Γνωρίζετε τα επίσημα σήματα ποιότητας (HACCP-ISO 22000, ISO 9001);

- ναι
- όχι
- Missing

Θα θέλατε περισσότερη ενημέρωση για τα επίσημα σήματα ποιότητας

- ναι
- όχι
- Missing

Βαθμός εμπιστοσύνης	Mean
Βαθμός εμπιστοσύνης προς βιομηχανία τροφίμων	3,98
Βαθμός εμπιστοσύνης προς σούπερ μάρκετ	3,80
Βαθμός εμπιστοσύνης προς αγρότες – παραγωγοί τροφίμων	3,70
Βαθμός εμπιστοσύνης προς την πολιτεία	3,42

Παράγοντες που συμβάλουν στη διαμόρφωση της στάσης των καταναλωτών	Mean
Πιστότητα στην επιχείρηση	5,84
Ικανοποίηση πελατών	5,18
Αντιληπτή αξία της ποιότητας	5,16
Ψευδαίσθηση του ελέγχου	3,51

Συμπεράσματα

- Η τιμή και τα συστατικά στοιχεία αποτελούν τα πρώτα κριτήρια για την αγορά των τροφίμων, αντίθετα από την ετικέτα, συσκευασία & σήμανση ποιότητας (παρότι θετικοί στην ενημέρωση και γνώστες των σημάτων ποιότητας).
- Μέτριος ο βαθμός εμπιστοσύνης σε όλη την αλυσίδα διανομής (μεγαλύτερος στη βιομηχανία, μικρότερος στην πολιτεία).
- Μέτριο επίπεδο ψευδαίσθησης ελέγχου.
- Ο καταναλωτής αντιλαμβάνεται σε υψηλό βαθμό τη χρήση των σημάτων ποιότητας και των αντίστοιχων συστημάτων από τις επιχειρήσεις τροφίμων.
- Υψηλός ο βαθμός ικανοποίησης των καταναλωτών από επιχειρήσεις που διαχειρίζονται την ποιότητα και την ασφάλεια τροφίμων.
- Ακόμη πιο υψηλός ο βαθμός της πιστότητας των καταναλωτών σε επιχειρήσεις που διαχειρίζονται την ποιότητα και την ασφάλεια τροφίμων.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας!